

orkest
e voort

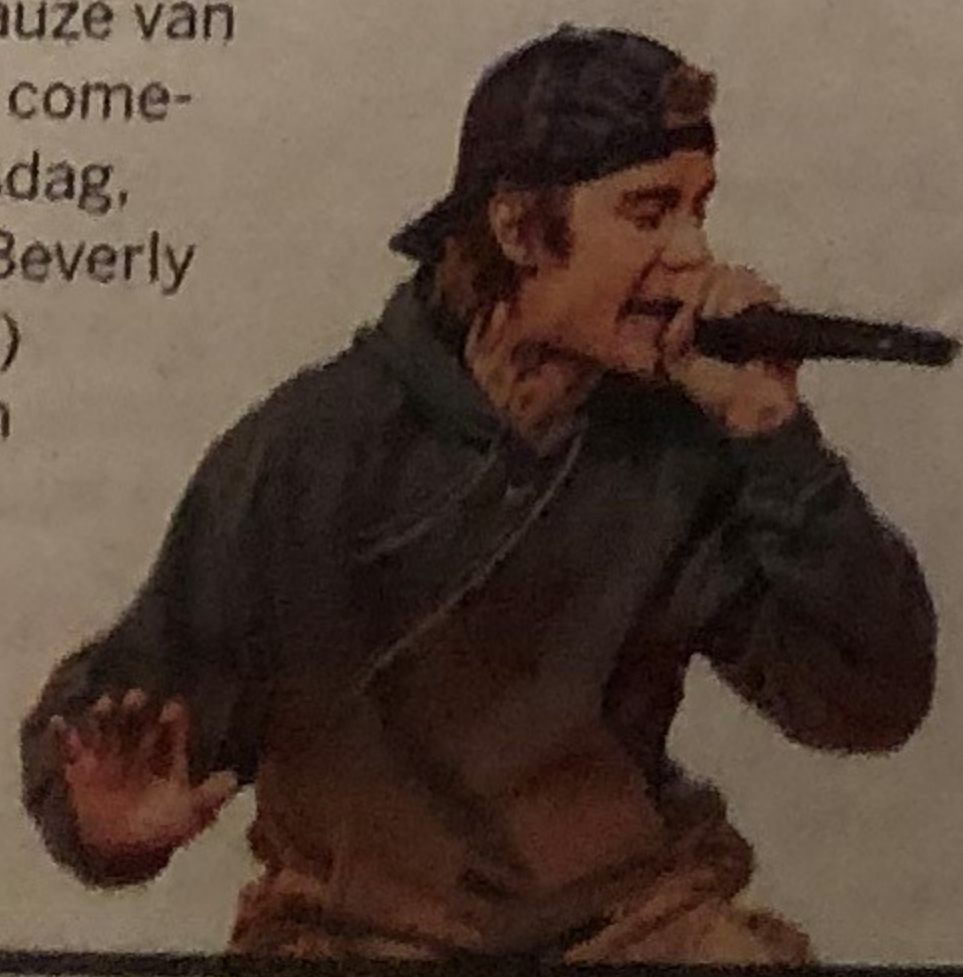
de combinatie cava en grandeur zijn. Of
n ovenhapjes en grandeur. Maar iets aan
nuewjaarsconcert van de Wiener Philhar-
ker verteer ik niet best op 1 januari. Dit
rs. Het Weense huis van traditie hield de
gent Riccardo Muti trad met zijn 68-kop-
naar voor het eerst sinds de oprichting van
moniker in 1831 was het een nieuwjaars-
blik, zonder exclusieve zitjes, zonder
der applaus. Je hoort het de chef sfeer-
ouden Zaal in het Musikverein zo zeggen:
n de kijkers thuis dan hun visuele vertier
ware kern van dit concert: de virtuositeit
er, de historische zaal en het wonder dat
kon plaatsvinden. Muti noemde het een
t om daar te mogen staan, terwijl de
muziekwereld door een
totale crisis gaat.

I bood
emoties
in de
en

Op het podium stond
de grootst toegelaten
bubbel die we in maan-
den gezien hebben. Alle
musici en de staf werden
tijdens de repetitieperio-
de strikt elke dag getest
letten dat het ensemble meer dan al-
rspreiden. De Titanic leerde het ons al-
een orkest en zijn leider mag je niet ont-
htbaar aangedane Muti en de zijnen
or een lege zaal, maar net daardoor was
es die anders meteen in de kitsch zou-
aalde het zelf aan: elk onderdeel dat ze
niet in applaus, maar in een stilte die
opriep. Door de symboliek leek er op
air sfeertje rond het concert te hangen.
een beelden van de rivier tijdens 'An der
nau' van Johann Strauss jr., want de
open jaar eerder tussen leven en dood,
ens de 'Radetzky mars' geen publiek dat
ocht, geen baronessen die even uit hun
zou er zomaar aan kunnen wennen.
n zag buigen naar een lege zaal. Ach
pjes volgend jaar nog maar eens door.

leen maar
n'

en pauze van
s zijn come-
jaarsdag,
el in Beverly
(26)
n zijn
l. Hij
ter.

© getty

Bezoek eens een architectuurparel vanuit uw kot

ARCHITECTUUR Het architectuurplatform *Iconic houses* groeide het afgelopen jaar aan tot 150 deelnemers. Een gedroomde manier om voor de laptop toch wat te reizen en volgende citytrips te plannen.

Wel handig, die wereldkaart op de website *Iconic houses*. Kunnen we zien wat we al allemaal aan moois bekeken hebben de voorbije jaren. De villa's van Adolf Loos nabij Praag, de huizen van Henry Van de Velde, de bouwsels van Gaudí, aardig wat van Le Corbusier, de kunstenaarskolonie op Mathildenhöhe in Darmstadt en, de laatste zomer dat het nog kon, onze eerste stukken van Frank Lloyd Wright.

En natuurlijk, in de aanloop naar het Bauhausjaar, een hoop villa's en woonblokken van Walter Gropius. Wat een vreugde om te zien dat Haus am Horn, een modelhuis dat Gropius samen met Georg Muche realiseerde in Weimar, afgelopen jaar tot het netwerk van *Iconic houses* is toegetreden. Net als onze eigen Villa Empain, een art-decoparel van Michel Polak uit 1930, en onderhand een vaste schakel in het Brusselse museumlandschap. Nog nieuw sinds dit jaar: Haus Deiters, een woning van Joseph Maria Olbrich uit 1902 in Darmstadt.

Huizen als dat van Olbrich behoren tot de oudste op *Iconic houses*. Het Hortahuis in Brussel (1901) en Hohe Pappeln, het woonhuis van Henry Van de Velde net buiten Weimar (1907), zijn van dezelfde generatie. El Capricho van Gaudí, uit 1885, is een buitenbeentje. Verder ligt het zwaartepunt in

de eerste helft van de vorige eeuw.

Daarom dachten we lang dat de site een pleitbezorger was voor de modernistische architectuur. Mooi niet. Dat vertelt initiatiefneemster Natascha Drabbe, die zelf een iconisch huis bewoont. Het Van Schijndelhuis, door haar overleden echtgenoot in 1992 gerealiseerd in Utrecht, is het duidelijkste bewijs dat er geen leeftijd staat op de woningen uit het netwerk.

Meer dan een folder

'*Iconic houses* is een platform voor museumwoningen en enkele particuliere woningen uit de 20ste eeuw', zegt ze tijdens een Zoomgesprek. 'De criteria zijn dat ze architecturaal belangwekkend zijn en een monumentale status hebben. De belangrijkste huizen van de eerste helft van de eeuw zijn inmiddels wel gecanoniseerd. Jongere gebouwen moeten de tand des tijds nog weerstaan om te zien of ze komen bovendien in de architectuurgeschiedenis. Het geheel biedt een overzicht van het wonen in de 20ste eeuw. Daarom staan er ook arbeiderswoningen en sociale woningblokken op. Ze moeten wel publiek toegankelijk zijn en goed gerestaureerd zijn.'

En ze moeten een extra laag informatie leveren boven op het toeristische startpakket. Wie uit het toerismebureau van pakweg het

Finse Ekenäs buitenkomt om de Villa Skeppet van Alvar Aalto te bezoeken, zal zijn voordeel doen met het meer uitgediepte aanbod voor de cultuurliefhebber. Wie in Palm Springs niet aan een ticket raakt om het Grace Miller House van Richard Neutra (1937) te bezoeken, kan soelaas vinden in de fotoreeks die *Iconic houses* aanbiedt.

'Het geheel biedt een overzicht van het wonen in de 20ste eeuw. Daarom staan er ook arbeiderswoningen en sociale woningblokken op'

Natascha Drabbe
Initiatiefneemster
Iconic houses

Wie de website opent, komt onderaan op een band met enkele heel iconische huizen terecht. Het wereldberoemde Fallingwater van Frank Lloyd Wright zit erbij, net als Villa Tugendhat van Mies van der Rohe, de woning van Jean Prouvé tegen de hellingen van Nancy en Maison Bernard, een ratjetoe aan elkaar geklonken betonbubbels van Antti Lovag aan de Franse ri-

De Brusselse Villa Empain. © CO

viëra. Zo wild kon het alleen ma-
in de jaren 70.

'Dat zijn onze leden die grootste engagement aangaan', zegt Drabbe. 'Fallingwater en Tugendhat hebben ons allang niet meer nodig, maar ze helpen ons project mee te trekken. Van ons premiumleden brengen we technische leeswijzers, foto's soms bewegend beeld. Van gewone leden is er een foto, een bekende beschrijving en een link naar de website.'

In eigen land

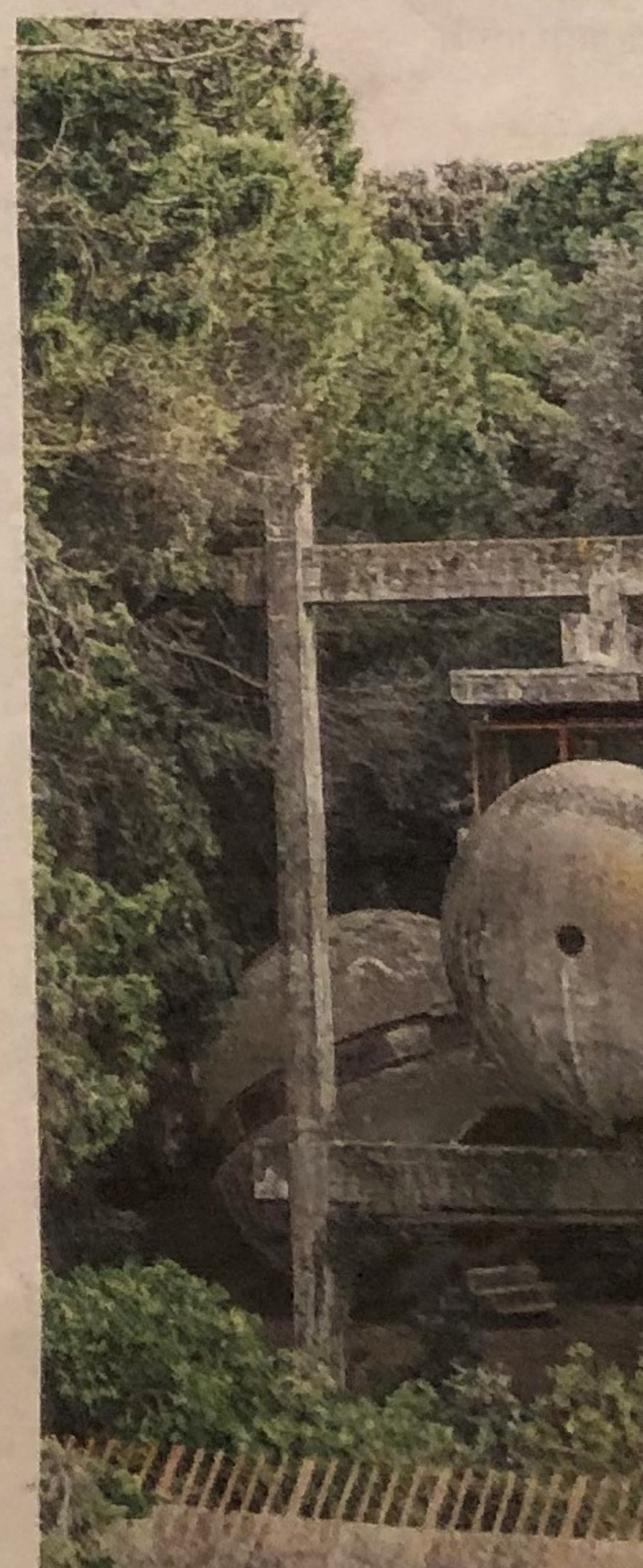
Een zoekfunctie helpt om een te banen door het aanbod. Eens ken wat België zoal te leveren heeft. Naast het Horta- en het Ensorhuis is dat de al genoemde Villa Empain. De architectenwoningen van Renaat Braem en Louis Herman Coninck staan er op, net als de woning Van Wassenhove van Julia Lampens. Nu onze focus dicht bij huis ligt misschien een wandeling waard.

De Woning Lens in Mechele is een realisatie van Huib Hoste uit 1934, is de meest gedocumenteerde. Dat zal veel te maken hebben met haar bewoner, de architect historicus Jos Vandenbreeden. Hij heeft er een paar authentieke plannen van Hoste en foto's van vroeger en nu bij gezet.

'De leden leren elkaar ken-

Fallingwater van Frank Lloyd Wright, in Pennsylvania. © the western pennsylvania conservancy

Casa Sperimentale van Giuseppe Penone

De Brusselse Villa Empain. © courtesy boghossian foundation

Villa Savoye van Le Corbusier, in het Franse Poissy. © Jean-Christophe_Ballot

viëra. Zo wild kon het alleen maar in de jaren 70.

'Dat zijn onze leden die het grootste engagement aangaan', zegt Drabbe. 'Fallingwater en Tugendhat hebben ons allang niet meer nodig, maar ze helpen wel ons project mee te trekken. Van deze premiumleden brengen we thematische leeswijzers, foto's en soms bewegend beeld. Van gewone leden is er een foto, een beknopte beschrijving en een link naar hun website.'

In eigen land

Een zoekfunctie helpt om een weg te banen door het aanbod. Eens kijken wat België zoal te leveren heeft. Naast het Horta- en het Ensorhuis is dat de al genoemde Villa Empain. De architectenwoningen van Renaat Braem en Louis Herman De Coninck staan er op, net als de woning Van Wassenhove van Juliaan Lampens. Nu onze focus dichterbij huis ligt misschien een wandeling waard.

De Woning Lens in Mechelen, een realisatie van Huib Hoste uit 1934, is de meest gedocumenteerde. Dat zal veel te maken hebben met haar bewoner, de architectuurhistoricus Jos Vandenbree-den. Hij heeft er een paar authentieke plannen van Hoste en foto's van vroeger en nu bij gezet.

'De leden leren elkaar kennen

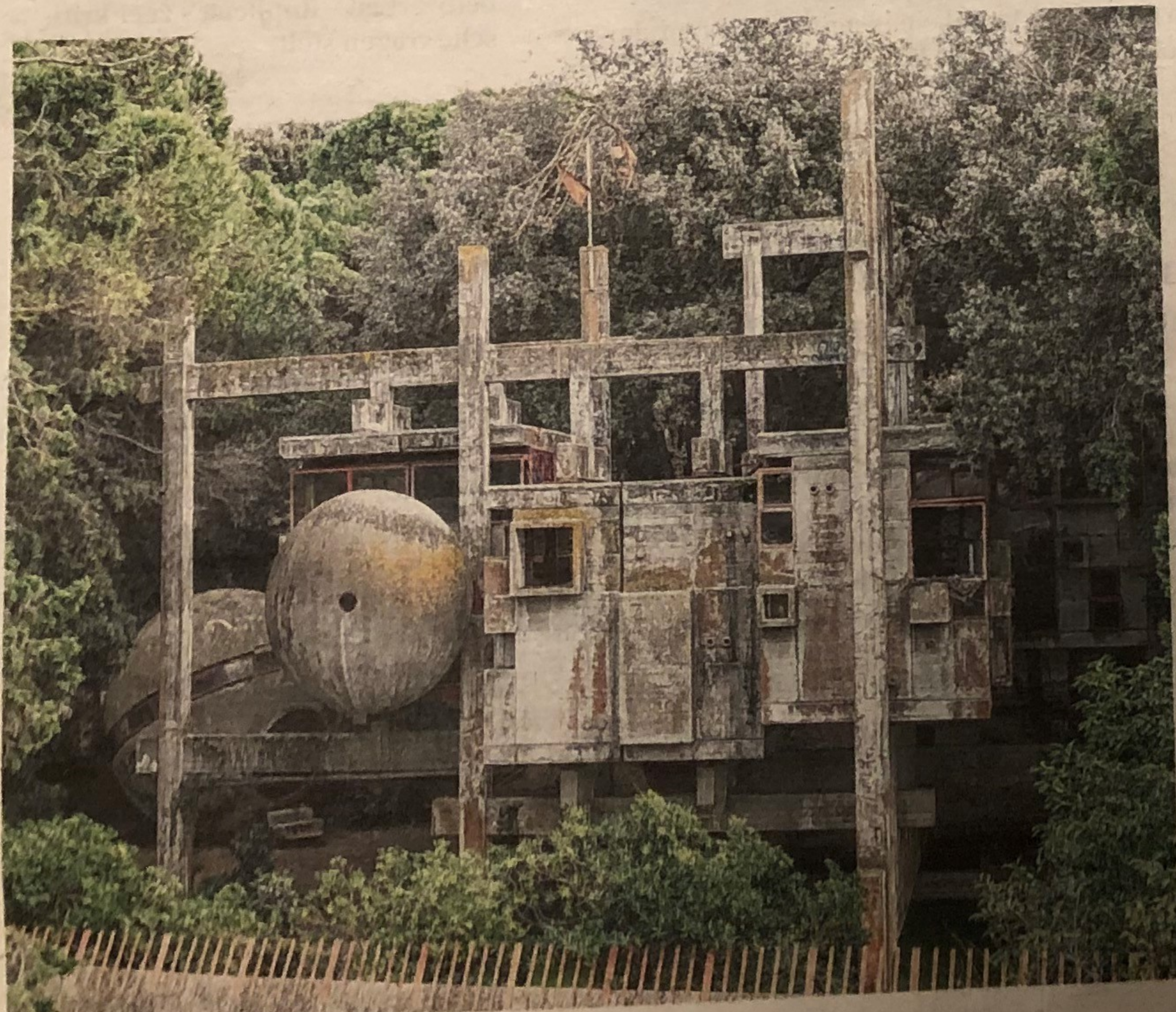
via *Iconic houses*', zegt Vandenbree-den. 'In 2019 was er een ledencongres in Denemarken. We werken nu samen aan een boek over iconische huizen in Europa. Collega-eigenaars komen langs en we wisselen informatie uit, bijvoorbeeld over hoe je een historische woning restaureert. Verder maak je je woning internationaal bekend. Via het netwerk kwam ik in contact met een achterkleinzoon van Huib Hoste in de Verenigde Staten.'

Toen iedereen zich afgelopen jaar een beetje terugplooidde, maakte *Iconic houses* daar gebruik van om zijn aanbod te vergroten. Met *Icons at risk* wekt de organisatie aandacht voor gebouwen die in staat van verval zijn of met sloop bedreigd worden. Dat is bijvoorbeeld zo voor de Sirius Building, een sociaal woningblok uit 1980 in Sydney en voor Casa Sperimentale, een buitenverblijf van architect Giuseppe Perugini uit 1975 in de Italiaanse kustplaats Fregene.

Tot onze verbazing staan ook de briljant gerestaureerde Villa Cavrois (Roubaix) en de publiekstrekker Villa E-1027 van Eileen Gray (nabij Nice) op de lijst van bedreigde gebouwen. 'Die liepen tien jaar geleden nog acuut gevaar', zegt Drabbe. 'We willen net ook de succesverhalen en de best practices laten zien, in de hoop op navolging.'

Geert Sels

Maison Bernard van Antti Lovag. © fonds de dotation maison bernard.

Casa Sperimentale van Giuseppe Perugini. © french and tye

Villa Winternitz van Adolf Loos, in Praag. © courtesy villa winternitz

desalniettemin

Mien De Vriendt

En het orkest speelde voort

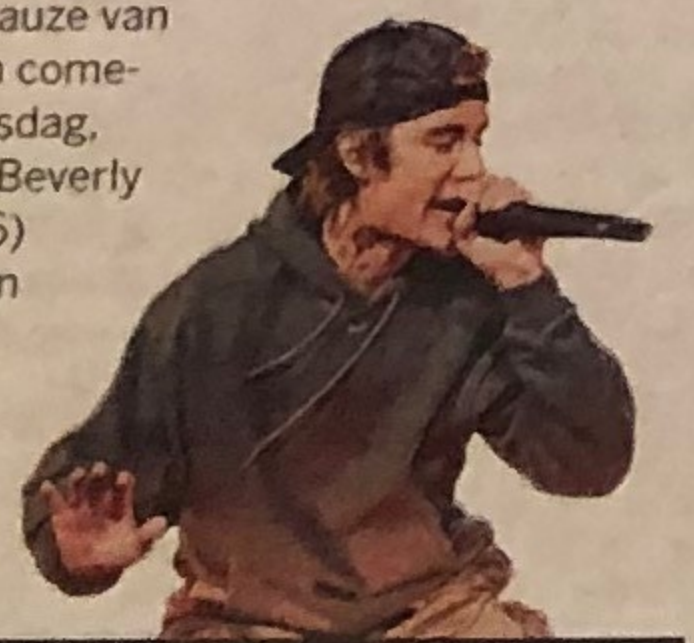
Het kan de combinatie cava en grandeur zijn. Of cava en ovenhapjes en grandeur. Maar iets aan het nieuwjaarsconcert van de Wiener Philharmoniker verteer ik niet best op 1 januari. Dit jaar ging het anders. Het Weense huis van traditie hield de deuren dicht. Dirigent Riccardo Muti trad met zijn 68-koppige orkest aan, maar voor het eerst sinds de oprichting van de Wiener Philharmoniker in 1831 was het een nieuwjaarsconcert zonder publiek, zonder exclusieve zitjes, zonder galajurken en zonder applaus. Je hoort het de chef sfeerbeelden van de Gouden Zaal in het Musikverein zo zeggen: *aber*, waar moeten de kijkers thuis dan hun visuele vertier uit halen? Uit de ware kern van dit concert: de virtuositeit en het speelplezier, de historische zaal en het wonder dat het hoegenaamd kon plaatsvinden. Muti noemde het een absoluut voorrecht om daar te mogen staan, terwijl de muziekwereld door een totale crisis gaat.

De lege zaal bood plaats aan emoties die anders in de kitsch zouden opgaan

Op het podium stond de grootst toegelaten bubbel die we in maanden gezien hebben. Alle musici en de staf werden tijdens de repetitieperiode strikt elke dag getest op corona, om te beletten dat het ensemble meer dan alleen klanken zou verspreiden. De Titanic leerde het ons al: de gebetenheid van een orkest en zijn leider mag je niet onderschatten. Een zichtbaar aangedane Muti en de zijnen speelden dan wel voor een lege zaal, maar net daardoor was er plaats voor emoties die anders meteen in de kitsch zouden opgaan. Muti haalde het zelf aan: elk onderdeel dat ze speelden eindigde niet in applaus, maar in een stilte die eerder melancholie oproep. Door de symboliek leek er op slag een minder elitair sfeertje rond het concert te hangen. Voor één keer ook geen beelden van de rivier tijdens 'An der schönen, blauen Donau' van Johann Strauss jr., want de Donau deinde afgelopen jaar eerder tussen leven en dood, aldus Muti. Ook tijdens de 'Radetzky mars' geen publiek dat de maat uitgelaten zocht, geen baronessen die even uit hun rol vielen. Een mens zou er zomaar aan kunnen wennen. Tot je de muzikanten zag buigen naar een lege zaal. Ach kom, geef de ovenhapjes volgend jaar nog maar eens door.

'Ik vergat alleen maar de woorden'

Dat komt ervan als je een pauze van drie jaar neemt. Tijdens zijn comebackoptreden op nieuwjaarsdag, op het dak van een hotel in Beverly Hills, kon Justin Bieber (26) even niet op de tekst van zijn wereldhit 'Sorry' komen. Hij excuseerde zich op Twitter.

© getty

Bezoek eens een architectuurparel vanuit uw kot

ARCHITECTUUR Het architectuurplatform *Iconic houses* groeide het afgelopen jaar aan tot 150 deelnemers. Een gedroomde manier om voor de laptop toch wat te reizen en volgende citytrips te plannen.

Wel handig, die wereldkaart op de website *Iconic houses*. Kunnen we zien wat we al allemaal aan moois bekeken hebben de voorbije jaren. De villa's van Adolf Loos nabij Praag, de huizen van Henry Van de Velde, de bouwsels van Gaudí, aardig wat van Le Corbusier, de kunstenaarskolonie op Mathildenhöhe in Darmstadt en, de laatste zomer dat het nog kon, onze eerste stukken van Frank Lloyd Wright.

En natuurlijk, in de aanloop naar het Bauhausjaar, een hoop villa's en woonblokken van Walter Gropius. Wat een vreugde om te zien dat Haus am Horn, een modelhuis dat Gropius samen met Georg Muche realiseerde in Weimar, afgelopen jaar tot het netwerk van *Iconic houses* is toegetreden. Net als onze eigen Villa Empain, een art-decoparel van Michel Polak uit 1930, en onderhand een vaste schakel in het Brusselse museumlandschap. Nog nieuw sinds dit jaar: Haus Deiters, een woning van Joseph Maria Olbrich uit 1902 in Darmstadt.

Huizen als dat van Olbrich behoren tot de oudste op *Iconic houses*. Het Hortahuis in Brussel (1901) en Hohe Pappeln, het woonhuis van Henry van de Velde net buiten Weimar (1907), zijn van dezelfde generatie. El Capricho van Gaudí, uit 1885, is een buitenbeentje. Verder ligt het zwaartepunt in

de eerste helft van de vorige eeuw. Daarom dachten we lang dat de site een pleitbezorger was voor de modernistische architectuur. Mooi niet. Dat vertelt initiatiefneemster Natascha Drabbe, die zelf een iconisch huis bewoont. Het Van Schijndelhuis, door haar overleden echtgenoot in 1992 gerealiseerd in Utrecht, is het duidelijkste bewijs dat er geen leeftijd staat op de woningen uit het netwerk.

Meer dan een folder

Iconic houses is een platform voor museumwoningen en enkele particuliere woningen uit de 20ste eeuw', zegt ze tijdens een Zoom-gesprek. 'De criteria zijn dat ze architecturaal belangwekkend zijn en een monumentale status hebben. De belangrijkste huizen van de eerste helft van de eeuw zijn inmiddels wel gecanoniseerd. Jongere gebouwen moeten de tand des tijds nog weerstaan om te zien of ze komen bovendien in de architectuurgeschiedenis. Het geheel biedt een overzicht van het wonen in de 20ste eeuw. Daarom staan er ook arbeiderswoningen en sociale woningblokken op. Ze moeten wel publiek toegankelijk zijn en goed gerestaureerd zijn.'

En ze moeten een extra laag informatie leveren boven op het toeristische startpakket. Wie uit het toerismebureau van pakweg het

Finse Ekenäs buitenkomt om de Villa Skeppet van Alvar Aalto te bezoeken, zal zijn voordeel doen met het meer uitgediepte aanbod voor de cultuurliefhebber. Wie in Palm Springs niet aan een ticket raakt om het Grace Miller House van Richard Neutra (1937) te bezoeken, kan soelaas vinden in de fotoreeks die *Iconic houses* aanbiedt.

'Het geheel biedt een overzicht van het wonen in de 20ste eeuw. Daarom staan er ook arbeiderswoningen en sociale woningblokken op'

Natascha Drabbe
Initiatiefneemster
Iconic houses

Wie de website opent, komt onderaan op een band met enkele wel heel iconische huizen terecht. Het wereldberoemde Fallingwater van Frank Lloyd Wright zit erbij, net als Villa Tugendhat van Mies van der Rohe, de woning van Jean Prouvé tegen de hellingen van Nancy en Maison Bernard, een ratjetoe aan elkaar geklonken betonbubbels van Antti Lovag aan de Franse ri-

Fallingwater van Frank Lloyd Wright, in Pennsylvania. © the western pennsylvania conservancy

De Brusselse Villa Empain. © courtesy boghossian foundation

Villa Savoye van Le Corbusier, in het Franse Poissy. © Jean-Christophe_Ballot

viëra. Zo wild kon het alleen maar in de jaren 70.

'Dat zijn onze leden die het grootste engagement aangaan', zegt Drabbe. 'Fallingwater en Tugendhat hebben ons allang niet meer nodig, maar ze helpen wel ons project mee te trekken. Van deze premiumleden brengen we thematische leeswijzers, foto's en soms bewegend beeld. Van gewone leden is er een foto, een beknopte beschrijving en een link naar hun website.'

In eigen land

Een zoekfunctie helpt om een weg te banen door het aanbod. Eens kijken wat België zoal te leveren heeft. Naast het Horta- en het Ensorhuis is dat de al genoemde Villa Empain. De architectenwoningen van Renaat Braem en Louis Herman De Coninck staan er op, net als de woning Van Wassenhove van Juliaan Lampens. Nu onze focus dichterbij ligt misschien een wandeling waard.

De Woning Lens in Mechelen, een realisatie van Huib Hoste uit 1934, is de meest gedocumenteerde. Dat zal veel te maken hebben met haar bewoner, de architectuurhistoricus Jos Vandenbreen. Hij heeft er een paar authentieke plannen van Hoste en foto's van vroeger en nu bij gezet.

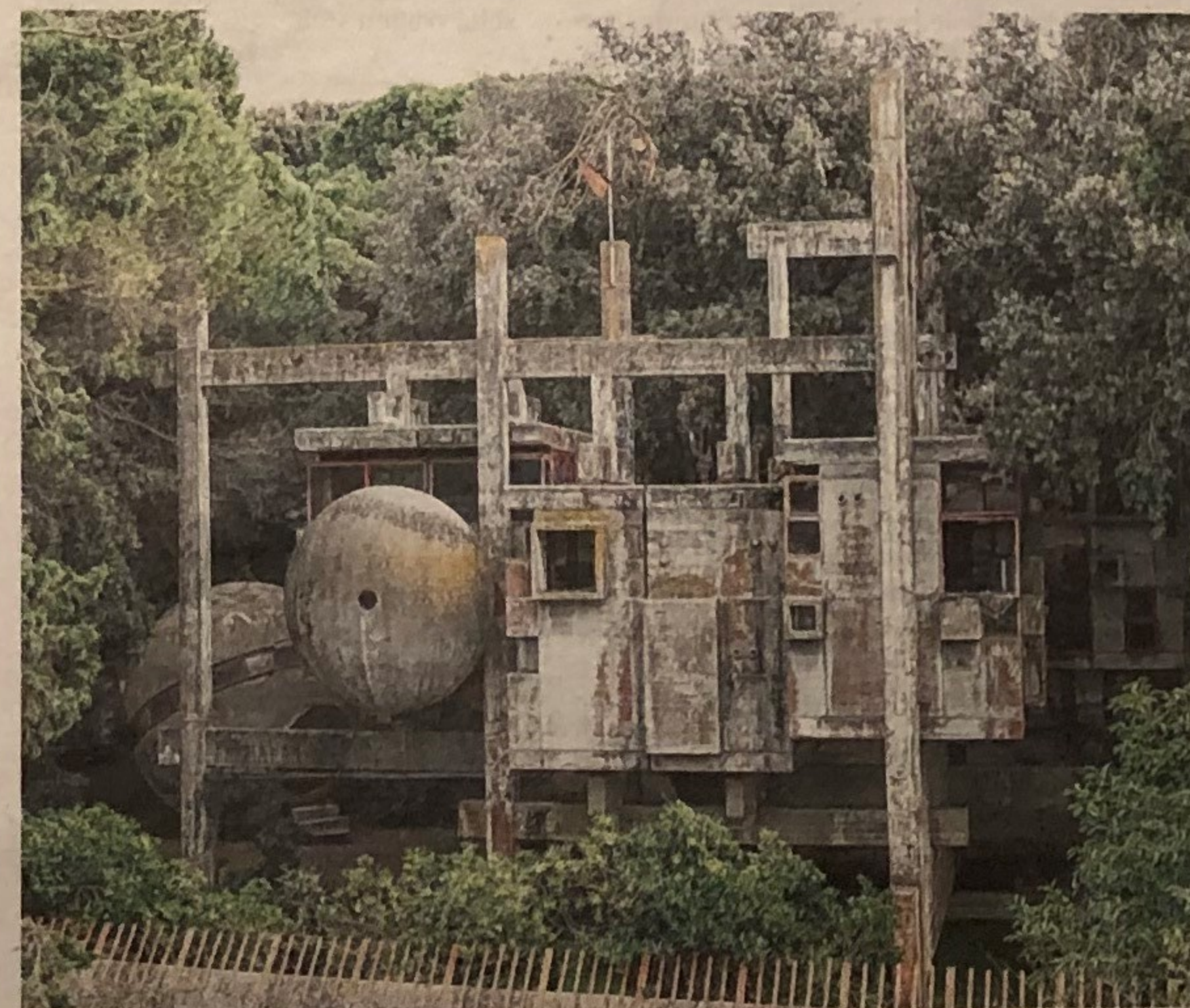
'De leden leren elkaar kennen

via *Iconic houses*', zegt Vandenbreen. 'In 2019 was er een ledencongres in Denemarken. We werken nu samen aan een boek over iconische huizen in Europa. Collega-eigenaars komen langs en we wisselen informatie uit, bijvoorbeeld over hoe je een historische woning restaureert. Verder maak je je woning internationaal bekend. Via het netwerk kwam ik in contact met een achterkleinzoon van Huib Hoste in de Verenigde Staten.'

Toen iedereen zich afgelopen jaar een beetje terugplooidde, maakte *Iconic houses* daar gebruik van om zijn aanbod te vergroten. Met *Icons at risk* wekt de organisatie aandacht voor gebouwen die in staat van verval zijn of met sloop bedreigd worden. Dat is bijvoorbeeld zo voor de Sirius Building, een sociaal woningblok uit 1980 in Sydney en voor Casa Sperimentale, een buitenverblijf van architect Giuseppe Perugini uit 1975 in de Italiaanse kustplaats Fregene.

Tot onze verbazing staan ook de briljant gerestaureerde Villa Cavrois (Roubaix) en de publiekstrekker Villa E-1027 van Eileen Gray (nabij Nice) op de lijst van bedreigde gebouwen. 'Die liepen tien jaar geleden nog acuut gevaar', zegt Drabbe. 'We willen net ook de succesverhalen en de best practices laten zien, in de hoop op navolging.'

Maison Bernard van Antti Lovag. © fonds de dotation maison bernard.

Casa Sperimentale van Giuseppe Perugini. © french and tye

Villa Winternitz van Adolf Loos, in Praag. © courtesy villa winternitz